

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

3461

Vragen van het lid **Ceder** (ChristenUnie) aan de Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid over *alleenstaande minderjarige asielzoekers in de noodopvang en crisisnoodopvang* (ingezonden 19 juni 2023).

Antwoord van Staatssecretaris **Van der Burg** (Justitie en Veiligheid) (ontvangen 29 augustus 2023). Zie Aanhangsel Handelingen, vergaderjaar 2022–2023, nr. 3192.

Vraag 1

Bestaat er, of wordt er, sinds de uitspraak van het Gerechtshof Den Haag op 20 december 2022, gewerkt aan een (stappen)plan dat de kwaliteit van de opvang van asielzoekers weer in lijn brengt met de geldende wettelijke normen van de Opvangrichtlijn? Zo ja, kunt u dit delen met de Kamer?

Vraag 2

Welke concrete belemmeringen zijn er, afgezien van het gebrek aan geschikte en beschikbare locaties, om de kwaliteit van de opvang van asielzoekers weer in lijn te brengen met de geldende wettelijke normen van de Opvangrichtlijn? Zijn hier extra mensen en middelen voor nodig en zo ja, kunt u aangeven hoeveel?

Vraag 3

Verwacht u dat hetgeen het Gerechtshof en de inspecties vragen voor langere tijd nog onmogelijk zal blijven? Op welke termijn en hoe verwacht u dat de situatie in orde gebracht kan worden?

Vraag 5

Hoeveel van de locaties voldoen er op dit moment niet aan de daarvoor geldende normen?

Antwoord 1, 2, 3 en 5

Een stabiel opvanglandschap is voorwaardelijk om de kwaliteit van de opvang van asielzoekers te borgen. Daar wordt hard aan gewerkt, maar voor het realiseren daarvan moet nog veel gebeuren en is bovendien de hulp nodig van medeoverheden. Op dit moment is nog steeds sprake van noodopvang om te voorkomen dat asielzoekers buiten moeten slapen. Ik erken dat tijdelijke opvanglocaties in veel gevallen een lager kwaliteitsniveau hebben dan gewenst. Om te zorgen voor voldoende opvangplekken waarbij de kwaliteit van opvang verzekerd wordt heb ik voor de langere termijn

gewerkt aan het wetsvoorstel gemeentelijke taak mogelijk maken asielopvang (ook wel: de Spreidingswet), dat op dit moment voorligt in uw Kamer. Het is aan uw Kamer om te bepalen of de Spreidingswet tijdens de demissionaire periode wordt behandeld.

In algemene zin onderschrijf ik dat de kwaliteit van de opvang een punt van aandacht, en op onderdelen van zorg is. Medewerkers van zowel het COA als gemeenten zetten zich aanhoudend in om iedereen van de benodigde voorzieningen te verzekeren. Dit geldt met name voor personen met specifieke opvangbehoeften zoals kinderen. Tegelijkertijd verschilt de situatie per locatie, met name als het gaat om tijdelijke locaties. Zo worden de leefomstandigheden van kinderen onder meer bepaald door het soort gebouw waarin opvang wordt geboden, de kennis en ervaring van de medewerkers en de duur van het verblijf. Door middel van praktische ondersteuning wordt beoogd de leefomstandigheden, waar nodig, te verbeteren.

Het gebrek aan geschikte en beschikbare locaties is de kern van het probleem. Zo ook het vinden van voldoende kleinschalige opvanglocaties voor statushoudende alleenstaande minderjarige vreemdelingen (hierna: amv). Het gebrek aan locaties werkt op diverse onderdelen van de asielopvang door. Ook zorgen achterstanden in asielprocedures ervoor dat de duur van de asielopvang langer is dan gewenst. Voorts is het binnen de huidige arbeidsmarkt lastig om voldoende (gekwaliceerd) personeel te vinden. Nieuwe medewerkers hebben bovendien naast kennis en kunde over de kaders ook ervaring nodig om in alle situaties adequaat te handelen. Dat kost tijd. Daarom is ook tijd een belangrijke, bepalende factor voor de kwaliteit van opvang.

Daarnaast speelt dat het gebrek aan locaties in samenhang met de huidige inzet van noodlocaties, in de praktijk betekent dat voortdurend locaties worden gesloten en nieuwe, veelal tijdelijke locaties worden geopend. Die dynamiek heeft tot gevolg dat bestaande teams vaak weer opgedeeld worden en nieuwe teams worden samengesteld. Die dynamiek belemmert dat een duurzaam fundament wordt opgebouwd. Niet alleen individuele medewerkers, maar ook teams hebben tijd nodig om zich te ontwikkelen om een kwaliteitsslag te kunnen maken.

Vraag 4

Hoeveel alleenstaande minderjarige vreemdelingen (amv's) verblijven er op dit moment op noodopvanglocaties?

Antwoord 4

Op 7 augustus 2023 verbleven er ca. 1.570 amv in noodopvanglocaties bij het COA. Er verbleven geen amv in crisisnoodopvanglocaties bij gemeenten.

Vraag 6

Heeft u te allen tijde een actueel overzicht van het aantal amv's per locatie? Zo ja, hoe waarborgt u dit?

Antwoord 6

Ja, het COA houdt een actueel bewonersbestand bij van alle bewoners, dus ook amv, die op de COA-locaties verblijven.

Vraag 7

Hoeveel van de amv's hebben geen toegang tot onderwijs en/of zorg?

Antwoord 7

Uitgangspunt is dat alle amv toegang hebben tot onderwijs en zorg. Toegang tot onderwijs moet, conform Europese richtlijnen, binnen 3 maanden na aankomst in Nederland zijn georganiseerd. Het nieuwkomersonderwijs staat echter onder grote druk. Dit komt enerzijds door het landelijke lerarentekort en anderzijds door de verhoogde asielinstroom en de verhoogde toestroom van Oekraïense kinderen en ook door kinderen van kennis- en arbeidsmigranten die van dit onderwijs gebruik maken. Hierdoor zijn voor de internationale schakelklassen (ISK) wachtlijsten ontstaan.

Op dit moment is niet inzichtelijk hoeveel amv niet binnen 3 maanden onderwijs krijgen. Dit wordt namelijk (nog) niet gemonitord door COA of onderwijsinstellingen. Wel is verkend om dit te gaan bewerkstelligen. Daartoe

is het noodzakelijk dat er informatie-uitwisseling plaatsvindt tussen de systemen van diverse betrokken partners, met name van het COA en DUO. Op dit moment wordt onderzocht wat daarvoor nodig is, of een dergelijke uitwisseling doelmatig is en ook daadwerkelijk valt te realiseren. Zodra er een uitkomst is zal het kabinet uw Kamer hierover informeren. Om gemeenten en schoolbesturen te helpen in geval van nood is er de spoedwet Tijdelijke nieuwkomersvoorzieningen voor onderwijs aan nieuwkomerskinderen. Via deze wet, die inmiddels door de Tweede Kamer is aangenomen en in afwachting is van behandeling in de Eerste Kamer, krijgt de gemeente in geval van nood (dat wil zeggen dat alle reguliere mogelijkheden zijn uitgeput) en na toestemming van de Minister voor Primair en Voortgezet Onderwijs de mogelijkheid tot het oprichten tot een tijdelijke nieuwkomersvoorziening. Voor alle amv in de asielopvang is toegang tot zorg geregeld. Voor uitleg hoe dit is ingeregeld in de (crisis)noodopvang verwijs ik naar het antwoord op vraag 17.

Vraag 8

Wat is uw inschatting van de veiligheid van amv's op noodoplocaties? Welke initiatieven worden er genomen om amv's beter te beschermen?

Antwoord 8

Op alle COA-locaties, dus ook noodopvanglocaties, is er beveiliging en is het mogelijk om straatcoaches en cultureel mediators in te zetten die de amv-medewerkers ondersteunen. Amv-medewerkers zijn via hun functieprofiel geselecteerd om te werken met (kwetsbare) jongeren. Zij zijn 24/7 aanwezig op de locaties en staan zoveel mogelijk in contact met de amv, zodat ook eventuele zorgelijke signalen snel opgepakt kunnen worden. Daarnaast moeten amv zich in ieder geval twee keer per dag melden volgens de inhuysregistratie. Voor iedere amv wordt in een dossier bijgehouden hoe het met de jongere gaat. Zorgelijke signalen worden gedeeld met de voogd van Nidos. Wanneer er risico's met betrekking tot de veiligheid gezien worden, wordt er door de amv-mentoren in samenwerking met de voogd een veiligheidsplan opgesteld zodat er adequaat gereageerd kan worden.

Vraag 9

Klopt het dat zeker 360 amv's sinds vorig jaar zijn verdwenen uit opvangcentra, waarvan zo'n 237 in totaal uit Ter Apel? Zo nee, hoeveel kinderen zijn volgens u wel verdwenen?

Vraag 11

Klopt het dat een deel van de verdwenen amv's belandt in de criminaliteit, de prostitutie of in de handen van mensenhandelaren? Zo ja, hoeveel meldingen vanuit het Centraal Orgaan opvang asielzoekers (COA) aan het Expertisecentrum Mensenhandel en Mensensmokkel zijn er gedaan en wat gebeurt er met deze meldingen?

Antwoord 9 en 11

Voor de meest recente cijfers en informatie over verdwenen amv uit de asielopvang verwijs ik naar de antwoorden op de schriftelijke Kamervragen van het lid Podt (D66) over het bericht «Bijna elke dag verdwijnt er een kind uit de asielopvang»¹ van 31 juli jl.

Vraag 10

Heeft u enig zicht op met welke bestemming amv's uit de opvanglocaties zijn verdwenen? Zo ja, kunt u hier nadere informatie over geven?

Antwoord 10

De bestemming van amv die de opvang verlaten, wordt niet geregistreerd. Het is ook bijna niet mogelijk om onderzoek en navraag te doen naar de aanleiding van vertrek, omdat uit de praktijk blijkt dat asielzoekers vaak niet vooraf aangeven dat zij van plan zijn de asielopvang te verlaten en zij na het verlaten van de opvang ook uit het zicht verdwijnen.

¹ Aanhangsel Handelingen II 2022/23, nr. 3316.

Het vermoeden is dat een groot deel van de amv de opvang verlaat omdat zij Nederland niet als bestemmingsland hebben en doorreizen naar een ander land. Daarnaast is voorstelbaar dat amv met weinig kans op een verblijfsvergunning eerder geneigd zijn de opvang te verlaten, omdat zij weten dat ze niet in Nederland mogen blijven. Het WODC heeft reeds onderzoek gedaan naar rondreizende amv, waarin wordt stilgestaan bij mogelijke beweegredenen voor het rondreisgedrag van deze specifieke doelgroep. Deze wordt op korte termijn gepubliceerd.

Vraag 12

Op welke manieren kunt u en gaat u direct ingrijpen om de risico's die kinderen nu lopen in de (crisis)noodopvang weg te nemen, zoals de vier inspecties in hun brief van 19 april jongstleden aan u vragen?

Antwoord 12

Ik ben de Inspecties erkentelijk voor het benoemen van knelpunten en het aandragen van aanbevelingen in hun brief van 19 april jl. Zoals reeds aangegeven is het helaas nog altijd zo dat asielzoekerskinderen in (crisis-)noodopvanglocaties opgevangen moeten worden. Dit heeft uiteraard niet de voorkeur, aangezien deze locaties afwijken van het reguliere kwaliteitsniveau. Verder is het belangrijk om te benoemen dat er in de crisisnoodopvang, waarvoor gemeenten verantwoordelijk zijn, geen amv worden geplaatst. Ik wil benadrukken dat op alle fronten wordt gewerkt aan het wegnemen van knelpunten die de realisatie van voldoende kwantitatieve en kwalitatieve opvang in de weg staan. Dit is een proces van de lange adem dat alleen met betrokkenheid van een veelheid aan partijen kan worden volbracht. In eerdere brieven heb ik uw Kamer geïnformeerd over het maatregelenpakket dat ten uitvoer wordt gelegd om een opvangtekort te voorkomen, maar ook de doorstroom van statushouders te bevorderen. Hierdoor ontstaat meer ruimte op de reguliere opvanglocaties, alwaar de voorzieningen op het gewenste niveau kan worden geboden.

Amv asielopvang

Het COA blijft zich hard inzetten om voldoende geschikte en langdurige locaties te vinden om iedere bewoner een goede plek te geven. Tot dit geluk is zet het COA (tijdelijke) maatregelen in. Om de druk op Ter Apel aan te kunnen is er voldoende personeel om de opvang van 120 amv aan te kunnen. Echter wordt fors ingezet op het vinden, opleiden en trainen van meer amv-medewerkers. Gezien de actuele groei van het aantal amv dat opvang nodig heeft en de huidige krapte op de arbeidsmarkt is dat nu eenmaal een forse uitdaging.

Onderwijs

Zoals in het antwoord op vraag 7 al is toegelicht heeft het Ministerie van OCW een wetsvoorstel gemaakt om te kunnen garanderen dat kinderen die nieuw zijn in Nederland ten minste binnen drie maanden na aankomst in Nederland onderwijs kunnen volgen. Het wetsvoorstel is in afwachting van behandeling door de Eerste Kamer.

Medische zorg

In de brief aan de kamer van 24 april jl.² ben ik nader ingegaan op de uitdagingen die de druk op de asielopvang meebrengt voor het bieden van medische zorg. De punten die de inspecties aangeven zijn bekend en hangen voor een belangrijk deel samen met het feit dat het opvangen van asielzoekers in (crisis)noodopvang niet ideaal is, maar het altijd nog te verkiezen is boven geen opvang. Desondanks wordt ingezet om ook daar de medische zorg zo goed mogelijk te borgen.

Doorlooptijden IND

In de brief van 13 juli jl. heb ik uw Kamer geïnformeerd over de huidige stand van zaken van de IND.³ De IND heeft diverse maatregelen getroffen om asielaanvragen versneld te behandelen en zo de voorraad minder te laten

² Kamerstuk 19 637 nr. 3098

³ Kamerstuk 19 637 nr. 3156

oplopen. Per 1 mei jl. is de IND gestart met het project bespoediging afdoening asiel (BAA) waarbinnen asielaanvragen van Syriërs en Jemenieten versneld en efficiënt worden afgehandeld. Binnen het project worden ook asielaanvragen van Syrische en Jemenitische amv behandeld. Daarbij is het goed om te benoemen dat op dit moment een substantieel deel van de amv-asielvoorraad bestaat uit Syrische amv. Tevens blijft de IND capaciteit inzetten op de behandeling van amv met andere nationaliteiten.

Vraag 13

Ontbreken de heldere kaders over de kwaliteit van asielopvang waar de vier inspecties over spreken? Hoe kunt u ervoor zorgen dat iedere verantwoordelijke voor een (crisis)noodopvangvoorziening in elk geval die kaders helder heeft?

Antwoord 13

Het is geenszins het geval dat kwaliteitskaders ontbreken. Het gaat in de eerste plaats om geldende wettelijke normen volgend uit de Opvangrichtlijn. De maatstaf waaraan de opvang dient te voldoen is neergelegd in artikel 17 lid 2 van de Opvangrichtlijn. Deze maatstaf heeft betrekking op alle vormen van opvang en betekent concreet dat de materiële opvangvoorzieningen geacht worden een levensstandaard te bieden die hun bestaansmiddelen garandeert en hun fysieke en geestelijke gezondheid beschermt. Die norm is op onderdelen nader uitgewerkt in artikel 18 van de Opvangrichtlijn en, specifiek voor kwetsbare personen, in de artikelen 21 tot en met 25.⁴ Naast juridische (minimum)kaders hanteert het COA ook kaders gestoeld op bestuurskundige beginselen en welzijnsnormen. Dit zijn uitvoeringskaders die niet per definitie juridisch noodzakelijk zijn, maar wel wenselijk met het oog op een doeltreffende en doelmatige uitvoering van de asielopvang respectievelijk de leefbaarheid, veiligheid en beheersbaarheid van locaties. Voor een nadere toelichting verwijs ik graag naar een eerdere brief aan uw Kamer d.d. 8 juli 2022.⁵

Vraag 14

Wat gaat er concreet veranderen als de veiligheidsregio's vanaf 1 juli niet meer de crisisnoodopvang gaan coördineren? Hoe wordt deze taak overgenomen?

Antwoord 14

De bestuurlijke betrokkenheid van het Veiligheidsberaad (VB) op het gebied van asielopvang is op 1 juli jl. beëindigd. Dit betekent concreet dat Veiligheidsregios geen inspanningsverplichting meer hebben om tijdelijke noodopvang te realiseren. Tegelijkertijd blijven de locaties van groot belang om de periode tot de realisatie van voldoende structurele opvang te overbruggen en daarmee een nieuw opvangtekort te voorkomen. Om die reden is tijdens het VB van 6 juni jl. besproken dat het wenselijk is dat Veiligheidsregios en gemeenten een rol blijven spelen op het terrein van asielopvang in de vorm van voortgezette of nieuwe locaties. Het COA werkt hard om de tijdelijke noodopvang (ook wel Tijdelijke Gemeentelijke Opvang/ TGO genoemd)⁶ van gemeenten te kunnen overnemen. Met de overname van de coördinatie van deze locaties is met name de volledige bewonerslogistiek (plaatsing van bewoners, matching, spreiding en vervoer) aan het COA overgedragen. Daarnaast wordt een deel van de TGO door gemeenten geëxploiteerd in samenwerking met het COA. Op deze locaties neemt het COA ook andere taken op zich zoals processen rondom zorg van de asielzoekers, administratie, ondersteuning van procesbegeleiding, het verstrekken van weekgeld aan bewoners, e.d. De samenwerking met de gemeenten wordt de komende maanden verder vormgegeven, dit zal op verschillende manieren gestalte krijgen. Ik ben, net als het COA, zeer blij met deze gemeentelijke inzet.

⁴ Op nationaal niveau zijn de noodzakelijke middelen of basisvoorzieningen waarop asielzoekers recht hebben, vastgelegd in de Regeling verstrekkingen asielzoekers 2005.

⁵ Kamerstuk 19 637 nr. 2943

⁶ Voorheen was de officiële benaming Crisis Nood Opvang (CNO).

Vraag 15

Waarom heeft u niet gereageerd op de oproep van de vier inspecties om asielzoekerskinderen niet langer anders te behandelen dan ontheemde kinderen uit Oekraïne? Kunt u dat alsnog doen?

Antwoord 15

In de beleidsreactie op het rapport «Kinderen in de noodopvang en crisis-noodopvang»⁷ heb ik hier destijds inderdaad geen inhoudelijke reactie op gegeven. In algemene zin ben ik het eens met de oproep van de vier inspecties om asielzoekerskinderen niet anders te behandelen dan ontheemde kinderen uit Oekraïne. In beginsel worden kinderen in de asielopvang gelijk behandeld als kinderen in de opvang voor Oekraïense ontheemden. Echter blijkt door de aanhoudende druk op de opvangcapaciteit dat er verschillen zijn in het kwaliteitsniveau van de tijdelijke gemeentelijke opvang en de opvang voor Oekraïense ontheemden. Dit ervaar ik als een onwenselijke situatie. Binnen de migratieketen wordt er hard aan gewerkt om deze kwaliteitsverschillen te verminderen.

Vraag 16

Hebben alle alleenstaande minderjarige asielzoekers een voogd, heeft die voogd zich aan hen bekendgemaakt en is die voogd voor hen bereikbaar? Hoe kan het gebeuren dat een minderjarige jongen vier weken niet wordt opgemerkt door diens voogd, zoals wordt gesteld in het radioprogramma Argos?⁸

Antwoord 16

Iedere amv heeft een voogd die door Nidos wordt aangewezen. De situatie dat een jongere vier weken geen contact heeft gehad met de voogd is een incident. De situatie ontstond doordat de voogd geen verhuisbericht had doorgekregen vanuit Ter Apel en het COA geen plaatsingsbesluit naar Nidos had doorgestuurd. Hierdoor waren de voogden niet op de hoogte van een nieuwe plaatsing, waardoor het drie á vier weken heeft geduurd voordat er kennis is gemaakt met deze jongen. Nadat dit is voorgevallen, worden nu op regelmatige basis (per één á twee weken) de lijst met bewoners doorlopen, zodat dit niet meer voorkomt. Wanneer de amv niet op de hoogte is wie zijn/haar voogd is, kan deze bij de mentoren op locatie navragen wie zijn/haar voogd is. De contactgegevens van de voogd worden dan met de amv gedeeld. Daarnaast weten de mentoren van het COA en de voogden van Nidos elkaar snel te vinden wanneer dit in het belang van de jongeren is.

Vraag 17

Bij wie kunnen asielzoekers in de (crisis)noodopvang met medische klachten binnen 24 uur terecht voor hulp? Wie moeten ze aanspreken om bij die hulp terecht te komen?

Antwoord 17

Noodopvang: In het overgrote deel van de noodopvang is de zorg geregeld via de huisartsenpraktijken van GezondheidsZorg Asielzoekers (GZA), op de locatie zelf en bij kleinere locaties op een nabijgelegen grotere COA-locatie. Daar kan de bewoner terecht met medische klachten tijdens de spreekuren. Daarnaast kunnen de bewoners voor medische vragen bellen met de praktijklijn van GZA zeven dagen per week 24 uur per dag. Afhankelijk van de ernst van de klacht die bepaald wordt op basis van triage wordt de bewoner doorverwezen naar een eerstvolgend spreekuur, de dienstdoende huisartsenpost en in geval van spoed wordt een ambulance ingeschakeld. In alle gevallen kan een telefonische tolk worden ingeschakeld door GZA. De bewoner kan zelf met de praktijklijn bellen via eigen telefoon of COA-telefoon maar ook de COA-receptie kan daarbij behulpzaam zijn. Op de noodopvang locaties waar GZA geen zorg kan leveren zijn afspraken gemaakt met Just4care. Just4care houdt spreekuren op locatie en is buiten de spreekuren

⁷ Kamerstuk 19 637, nr. 3112

⁸ Argos, 27 mei 2023, Kind in de noodopvang (<https://www.vpro.nl/argos/media/luister/argos-radio/onderwerpen/2023/kind-in-de-noodopvang.html>).

telefonisch bereikbaar voor medisch advies. Zo nodig komt de arts naar locatie toe.

Crisisnoodopvang: In een deel van de crisisnoodopvang verloopt de zorg via GZA en is de zorg geregeld zoals hierboven omschreven. In een deel van de CNO-locaties wordt gebruik gemaakt van de diensten van Arts en Specialist, de bewoners van deze locaties kunnen naast de spreekuren gebruik maken van de speciale praktijklijn van GZA voor de CNO-locaties. In een deel van CNO opvang hebben de gemeenten aparte afspraken gemaakt met lokale zorgpartijen, deze werkwijzen kunnen per locatie verschillen.

Vraag 18

Hoe reageert u op de situatie zoals beschreven in de reportage van het radioprogramma *Argos* waar sprake is van spanningen tussen Eritrese asielzoekers en asielzoekers met een Arabische achtergrond? Herkennen COA-medewerkers deze situaties? Hoe wordt hierop gereageerd?

Antwoord 18

Dergelijke signalen zijn het COA inderdaad bekend en er zijn vaker spanningen tussen groepen asielzoekers uit verschillende regio's. Bij de uitzending van *Argos* werd ook ingegaan op de handelwijze hierop van medewerkers, als het gaat om gebruik van taal en vermeend «voortrekken» van bepaalde jongeren. Daar waren eerder klachten over binnengekomen via de interne klachtenprocedure. Het COA heeft medewerkers hierop aangesproken en afspraken gemaakt over de omgangsvormen. Daar waar noodzakelijk zijn ook disciplinaire maatregelen getroffen en enkele medewerkers zijn niet langer meer werkzaam voor het COA.

In algemene zin geldt dat de schijn van voortrekken in ieder geval al gewekt kan worden als een medewerker in dezelfde taal als de jongere spreekt. Om medewerkers onder andere hiervan bewuster te maken volgen alle teams twee keer per jaar een integriteitstraining. Daarnaast wordt gewerkt met interculturele mediators die onder andere bewustwording hierover creëren binnen de teams. Op deze manier is er bij verschillende teams aandacht voor dit onderwerp.

Vraag 19

Bent u bereid te onderzoeken of er inderdaad sprake is van discriminatie in (crisis)noodopvang en/of asielzoekerscentra (azc's), zoals bijvoorbeeld van Eritrese asielzoekers ten opzichte van Arabische, zoals naar voren komt in de reportage? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 19

Door de aanhoudende druk op de asielopvang is het onvermijdelijk dat in opvanglocaties soms spanningen ontstaan. Dat dit soms escaleert in ongewenste omgangsvormen geeft aanleiding om alert te blijven op signalen van discriminatie en daarop te acteren. Een grootschalig onderzoek acht ik onder deze omstandigheden niet opportuun.

Vraag 20

Wat gebeurt er met meldingen over suïcidaliteit van kinderen, bijvoorbeeld op school?

Antwoord 20

Binnen het COA is er een handreiking suïcide. Als een jongere aangeeft dat hij of zij suïcidaal is, zal een amv-medewerker met de jongere in gesprek gaan, net zoals bij andere zorgelijke signalen. Ook wordt de jeugdbeschermer geïnformeerd. Er kan geschakeld worden met gezondheidszorg, de jongere kan besproken worden in het volgende multidisciplinair overleg of er kan een individueel casuoverleg met betrokken partijen worden georganiseerd. Scholen zijn verplicht om zorg te dragen voor de sociale, fysieke en mentale veiligheid van leerlingen. De onderwijsinspectie houdt toezicht op het veiligheidsbeleid op scholen. Bij het maken van het veiligheidsbeleid kunnen scholen hulp krijgen van Stichting School & Veiligheid. Deze stichting verzamelt en verspreidt informatie en deskundigheid over (sociale) veiligheid op scholen. Deze stichting heeft onder meer het «niet-pluis-instrument» ontwikkeld. Dit instrument helpt scholen om het beeld van een leerling completer te krijgen en vervolgstappen te zetten, wanneer een leerling

gedrag vertoont dat het gevoel oproept dat er iets niet in orde is met de leerling zoals tekenen van suïcide.

Vraag 21

Wat gebeurt er met meldingen aan het COA over geweldsincidenten tussen bewoners? Wordt hierover gerapporteerd en zo ja, hoe en aan wie? Wat gebeurt er met dergelijke meldingen en rapportages? Hebben die consequenties voor aanstichters?

Antwoord 21

Wanneer er geweldsincidenten tussen bewoners op COA-locaties plaatsvinden, worden deze door medewerkers in het systeem gerapporteerd en wanneer minderjarigen hierbij betrokken zijn, wordt dit aan Nidos gemeld. Nidos beoordeelt of deze incidenten meldenswaardig zijn volgens de criteria voor melding bij de inspecties. Is dat het geval, dan worden de incidenten door Nidos gemeld. Elk incident wordt op locatie afgehandeld. Onderdeel van de afhandeling is ook het opleggen van maatregelen. Het opleggen van maatregelen is maatwerk. In het algemeen geldt dat het kan gebeuren dat er in de uitvoering van het werk gaten vallen en dit niet altijd volgens de kaders plaatsvindt.

Daarnaast worden jongeren bij incidenten geïnformeerd over de mogelijkheden tot aangifte en op welke wijze dit kan. Een jongere kan hierin ondersteund worden door zijn mentor en jeugdbeschermer, zowel bij het gesprek over het doen van aangifte als het daadwerkelijk doen van een aangifte. Het is uiteindelijk de beslissing van de jongere of hij dit doet. Of dit consequenties heeft voor de verdachte wordt beoordeeld in het strafrechtelijk proces.

Vraag 22

Klopt het dat een grote vechtpartij in Biddinghuizen niet aan de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd (IGJ) is gemeld? Kunt u bij het COA ophelderende vragen waarom dit niet meteen gemeld is en de Kamer hierover inlichten? Gaat de IGJ ook het verwijt van betrokkenen onderzoeken dat de politie aanwezig was en hen niet heeft beschermd?

Antwoord 22

Het COA heeft het incident bij Nidos gemeld, maar door de grote druk is helaas verzuimd het incident direct bij de inspectie te melden. Dit had wel gemoeten en is op een later moment alsnog gedaan. De inspectie is hiervan op de hoogte. Naar aanleiding van de vechtpartij heeft COA de jongeren ter de-escalatie en time-out overgeplaatst naar andere locaties. Deze maatregel was noodzakelijk om de veiligheid op locatie te kunnen herstellen en waarborgen. Ik herken mij niet in de weergave van de feiten zoals deze in de vraag wordt geschetst.

Vraag 23

Klopt het dat COA-medewerkers een zwijgclausule hebben, en zo ja, waarom wordt hen dan niet door de organisatie zelf regelmatig gevraagd naar hun ervaringen om daar lessen uit te trekken? Bent u bereid een (anoniem) onderzoek te houden onder COA-medewerkers om een beeld te krijgen van wat zich afspeelt en van hun welbevinden? Op welke manier wordt de Kamer geïnformeerd over de situaties als beschreven in de reportage van Argos? Indien hier al rapportages over beschikbaar zijn, kunt u deze met de Kamer delen?

Antwoord 23

Nee, er is geen zwijgclausule binnen het COA. Het beschermen van persoonsgegevens en gevoelige bedrijfsinformatie is één van de uitgangspunten van het integriteitsbeleid van het COA. Werken bij het COA is echter ook werken met gevoelige gegevens. De geheimhoudingsverklaring die medewerkers van het COA daartoe tekenen ziet toe op de informatie die als vertrouwelijk beschouwd wordt. Denk hierbij aan kennis over openen en sluiten locaties, persoonsinformatie van bewoners, etc. Het gaat in de geheimhoudingsverklaring zeker niet over zaken die vallen onder ongewenste omgangsvormen en integriteitsschendingen. In de gedragscode van het COA is opgenomen dat van medewerkers wordt verwacht dat je er iets mee doet als je vermoedt dat er iets mis is. De interne meldstructuur is daarvoor de eerst geëigende tool

om vermoedens van een misstand aan te kaarten. Dat kan via de hiërarchische lijn, al dan niet met behulp van het netwerk van vertrouwenspersonen, of direct bij het meldpunt integriteit. Ook kan een klacht ingediend worden bij de klachtencommissie (o.l.v. een externe voorzitter). Het extern melden van een misstand is uiteraard ook een optie. Dit is immers vastgelegd in wet- en regelgeving (wet bescherming klokkenluiders). Het COA ontslaat geen medewerkers omdat zij misstanden aankaarten.

Het COA heeft onlangs opnieuw een PSA-werkbelevingsonderzoek (Psycho-Sociale Arbeidsbelasting) gehouden voor alle medewerkers. Daarin wordt medewerkers gevraagd naar hun beleving bij arbeidsrisico's die werkstress kunnen veroorzaken, zoals emotionele belasting, werkdruk, werk-privé balans en ongewenste omgangsvormen zoals discriminatie en seksuele intimidatie, agressie en geweld en/of pesten. De uitkomsten van het onderzoek worden ook nog per team besproken: van de leidinggevenden wordt verwacht dat ze met de resultaten aan de slag met hun team. Ik zie geen reden om daar een aanvullend onderzoek op te (laten) organiseren.

Vraag 24

Wanneer is het inspectieonderzoek naar de in de reportage genoemde calamiteit rond de dood van een asielzoeker afgerond en kan de uitkomst hiervan met de Kamer gedeeld worden?

Antwoord 24

Op 12 juni jl. hebben de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd en Inspectie Justitie en Veiligheid hun rapport over het onderzoek naar het overlijden van 3 maanden oude baby bij het aanmeldcentrum in Ter Apel gepubliceerd. In de bijbehorende kamerbrief van 13 juni jl.⁹ heb ik hier een reactie op gegeven.

⁹ Kamerstuk 19 637 nr. 3122